

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia I.II - Cod. Ettenheim-Münster 290

[S.l.], [Anfang 18. Jahrh.]

Articulus secundus

[urn:nbn:de:bsz:31-130078](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-130078)

in Libero, partem in electa ut in radice, ad quod significandum
 haec duo nomina querebantur: & quia hoc libere
 orpitraly hic est nunc se agendum, si ut populi eandem orpi-
 brian sequi & rejicere, et ita quilibet senatorum regi ex-
 igenti data dicantur libere, quia rex potest ab illis recedere,
 & denique si novum nomen sua electionis quo est quare orpit-
 rian quoddam quo unum pro alio amplius innot.

De Libertate Liberalis.

De Titulo Secundus.

Principia innot.

in aliqua indifferentia con-
 sistere: indifferentia autem in genere est id quo res habet ab-
 sit determinata ad unum potius quam ad aliud.

Complexa est, in actu ino, et in actu ado.

Indifferentia in actu ino. repugnat determinatio in
 actu ino. Nam hanc non determinat in actu ado.
 quod si non opponitur, sed supponitur eam et proficit, non est
 exercitium illius.

Secundum Principia indifferentia in

acta ino ^{et} plex dicitur, imo passiva, obiectiva,
et activa. Indifferentia passiva est capacitas re-
cipiendi hanc vel illam formam sub actu: sic forma est
indifferens ad hanc vel illam figuram; in differentia
obiectiva est in obiecto principium ut appetit et fugit,
scilicet, seu est respectus obiectus cum radicibus boni et mali,
ut visus sic appetit amabile, et odio habere potest,
sic odibile ut potest errare. Hanc habet et bonum
creatum, ut pote limitatum et mixtum, unde nec
sanne amabile, nec sanne odibile est.

Indifferentia activa duplex est, altera negativa,
quae est capacitas ab omni actu, altera positiva, quae
est indeterminata seu, seu potestatem ponendi
actum, et non actum: et hoc includit duo, nempe
negativam, quod est invarietas à respectu seu de-
terminacione antecedente ad unum, et ornam positivam
quod est indeterminata sui non reprobata aliunde
determinare. potentia hoc modo indifferens est
sua quae possibilis omnibus ad agendum proquo ita potest
agere et non agere, hoc est illud.

Item Principium. Ad agendum libere requi-
 ratur, saltem 4. leor. in unum q. p. potentia. 2. d. un.
 obiectum indifferens circa q. d. p. p. agere, id est neutrum
 bono et malo. Item. cogitatio est indifferens talis obiecti
 id est respectus boni et mali. 4. le. Con eam fieri
 potest in indifferens ad utrum libet.

Item Principium. Agens liberum habet domi-
 nium sui actus, quem pro arbitrio potest ponere in:
 et p. hoc coloris potest: / nobilior est agere
 necessario, ff. in capax est meriti et demeriti, necesse
 laudis, et vituperii et q. actus illi est in quibuslibet
 q. d. n. querit agenti necessario, unde n. laudis iusta
 brutorum, nec vituperandi acta stultorum.

Conclusiones.

Deo imo. Ad liberum naalem est p. p. p. p.
 indifferentia p. p. p.

Obly. secundum oes p. p. p. p. p. p. p.
 agens liberum habet dominium sui actus, quo

necessario, etiam, atque potentia respicitur in
differentia non habet dominium sui actus, ergo talis
potentia non est libera: et igitur libertas non consistit
in illa in differentia sola.

Obj. 1°. Si agens nolit operari, non est in
potestate facientis recipere aliquam formam et actum,
si n. agens operari vellet, et potens sit dispositio,
non est in huius potestate recipere aliquam formam et
actum, neque non potest resistere agenti nisi per aliquem actum,
adeoque iam est principium actuum et non respiciunt illa.

Conformiter imo. Materina, vera, lignum et
cetera eiusmodi sunt ligna.

Obj. 2°. Habent indifferentiam respiciunt ad
plures formas ergo est.

2do Quod non est liber, quia non habet talem indiff.
creantiam.

Quo 2do. Indifferentia obliqua requiritur
in sequitur ad libertatem.

ima pars Obj. ad libertatem necesse est actum

si proponi debet, ab voluntate p[ro]bit illud appetere in
appetere, & hoc e[st] indifferentia obediens, ergo est.

Obj. maj. Quia si obediens n[on] representat indifferentiam,
n[on] erit potentia eliciendi iura illud actus diversos, ergo
n[on] libertas. hinc bonum, p[ro] bonum p[ro]sum, et malum
p[ro]sum n[on] respiciant voluntatem.

Obj. 2da pars. Stante indifferentia obediens
voluntas p[ro]t n[on] e[st] libera. ergo haec indifferentia n[on] p[ro]p[ri]e
fuit ad libertatem.

Obj. antea. Stante illa p[ro]t actus n[on] e[st] dicitur
sui actus. v. g. si quis e[st] negat illi conu[er]sum suum suum
& aliquam qualitatem in p[ri]ma, qua ad unam partem
determinat. bene n[on] volens n[on] potest p[ro]p[ri]e dicitur,
ponere de suo acta p[ro]p[ri]e n[on] erit dicitur illius.

Confirmat. Florentini libertatis hostes n[on]
negant indifferentiam abstruam ergo est.

Sol. 3tio. Libertas proprie est s[im]p[li]c[ite]r dicitur
s[im]p[li]c[ite]r includit in illa a n[on] p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
antecedenti.

¶ 2° imo. Auctoritate multiplici. inā i
scriptura, q̄ p̄p̄in libellon ex p̄lēt p̄ uin
elētiā et indiffrentiā q̄ resp̄ illen sin p̄lēt
excludit. sic Deuteronomij cap. 33. Moises
sic alloquit̄ iudeos. Tertres hodie inuoco celum
et terram, quod p̄posuerim uobis uitam et
mortem benedictionem et maledictionem, elige
ergo uitam, ut et tu uiuas, et diligas Deum
Deum terram. et Josue cap. 24. eos dem
sic alloquit̄. Si uultem malam uobis uide,
deor uel Deo seruiatis, optio uobis datur,
eligitē hodie quod placet.

¶ Secunda auctoritas est. summorum P̄
Pontificum Pij Quinti, Gregorij noni
3^{ij}, Urbani 8ⁱ. qui abro q̄ aprobante uniuersa
ecclesia damnauerunt has p̄p̄os Michaelis Baii,
quod uoluntarie fit em si necessarius fiat, libera
fit. et sola uolentia seu coactione pugnat
libertati hōis nati.
3^{ia} auctoritas ē, sanctorum Petri.

quorum oia in iustor et S. Hieronimus l. 2. gra
 fornicationem. ubi necessitas, nec damnatio, nec corona
 e. id e nec meritum nec de meritum, adeoq nec libertas.
 A S. Augustinus l. 3. de libero arbitrio cap.
 imo. nulla culpa inquit deprehendi potest, ubi nra ne-
 cessitasq dominat est.

Ista auctoritas e S. Thome et Theologim
 oium post diuina Thomam, qui liberum arbitrium
 definiunt non electiuam. nam in parte qertiore
 83 articulo 3. pponit inquit liberi arbitrij est
 electio, ex hoc n libere dicimur, qd pponit unum
 recipere alio recusato est. et in 2da qertiore
 13ta. articulo 2do. in his, inquit, qd est positus de,
 terminata ad unum, electio locum n habet. unde pbat
 idem non querere brutis.

Ista auctoritas e ptilorum oiam post Arden,
 qui hoc passim tradit e supponit: et ideo negant
 seum libere agere, quia putant iam agere ex
 necessitate nra quam nos sponte. ergo sponte agere
 et agere libere apud Arden n est idem.

1ta. auctoritas. addi potest quod ex
periculis communis hominum qui in his quod libere agunt,
et omittunt, nullam ex periculis necessitatem, et
sibi consilij et dominij quod habent in suis actibus.
Denique nunquam dicant semper libere fieri, quod sit
cum necessitate antecedenti.

Probat 2do simpliciter ratiōe.
Ma. A gens liberam habet dominium sui actus; et
stante necessitate simpliciter antecedenti, non manet dominium
actus, ergo est.

Obz. m. Quia non potest de actu deo ponere
ut nulli id est illi ponere et impetire per arbitrium.

2da. Libertas est principium meriti et do-
meriti et necessitas antecedens hoc est ratio meriti
et demeriti, ergo est libertas.

Obz. m. Ex communi hominum sensu, qui
et male facta et necessitate excurrunt, nec male
facta laude digna versant, si omitti aut aliter
fieri non potuerunt.

Confirmatur. Quia alioqui potentia

libera n̄ differet à necessaria, utraq̄ n̄ est determinata
ad unum in actu ino, nec p̄bet n̄ agere tali modo
in talibus circumstantiis.

Res. hoc à opia libe-
ritatis in potia tali-
positis oibus ad
agendum praequisitis
p̄bet agere et non
hoc idem.

Quo 4to. Operantia libertatis geruntur in differenti, ut
in indifferentia activa, passiva, et illis.

Res. si eo posita è operantia libertatis, q̄d
conuenit ei et soli libertati, ergo et potentiam liberam

Res. inquit à necessaria: d̄ talis è indifferentia activa,
et illis, ergo è ipsa operantia libertatis.

Mag. q̄st. ab. Res. 2o: p̄ hoc po-
libera d̄t q̄libet à necessaria, quod necessaria positis
oibus ad agenda praequisitis n̄ p̄bet n̄ agere, libera
v. p̄bet agere et n̄ agere: nil n̄ aliud assignari pot.
d̄ hoc h̄bet p̄ indifferentiam activam voluntatis, q̄
è potentia agendi et n̄ agendi positis oibus ad
agenda praequisitis. ergo et;

Confirmatur. Quid è operantia rei q̄d è in
in re: d̄ indifferentia activa è inam in libertate
ergo et;

§ 82. no. Quia hoc potentiam ino gerit
inco libero, et ino detinuit à necessaria et ex illa
habet, oes libertatis proprietates, et doctum in suo
actus, nisi determinatissima sui ab intelo, rão veriti
et deneciti. ex his collige.

Corollariam.

Libertas bene definitur potentia agendi et ñ agendi
positio oibus ad agendum requisitis. De ino potest
et ñ principia sua actualitatis. De 2do agendi et
ñ agendi, p quod spectat indifferentia activa, ni
cuius agens liberum pot se ipso ponere actum et ab
abstinere. De 3tio positio oibus requisitis, nempe
ex parte acti actus et rão inã. Deficitur
en potest completa et expedita ad utram libet,
p lo completa spectat positio oium requisitorum.
p lo expedita tenetio oium impedimentorum.
et breuius ad huc potestas agendi sic respicitur.

Soluentur Objectiones.

Quo sunt contra rãam ppoem soluentur comodiis
sic ut pponantur ideo qd gloria etiam.

Obj. jmo. Implet indifferentia activa, ergo n̄ e
 sp̄ia lib̄it̄is.

Rs. Prbz actus. Implet aliqd̄ indifferens ē det̄m̄t̄at̄
 sui. d̄ tale est indifferens activae. ergo est.

Prbz n̄j. Quid ē indifferens det̄m̄t̄at̄i det̄ ab actus. q̄.

Rs. nego actus. ad sp̄adem det̄m̄t̄at̄i. Quid ē indifferens passivae con.
 passivae con. det̄m̄t̄at̄i a ab agente ip̄i actus, q̄d ē in
 indifferens activae nego actus.

Hoc n̄ sent̄ip̄iad det̄m̄t̄at̄i n̄ ex p̄alata aliunde det̄m̄t̄at̄i
 ut coroll̄ de q̄o.

Inrl̄abit̄ jmo. Quon̄ n̄ p̄t̄ ē indifferens ad de,
 lib̄um ip̄i actus ab ext̄o. q̄o si vol̄tas ē indifferens ad ext̄um
 n̄ p̄t̄ ē det̄m̄t̄at̄i ab ext̄o.

Rs. Prbz actus. Non p̄t̄ ē indifferens ad det̄m̄t̄at̄i
 in actus jmo con. act. ad det̄m̄t̄at̄i in actus 2do nego actus
 ad det̄m̄t̄at̄i p̄t̄ q̄o.

Vol̄tas igit̄ ē int̄e indifferens in actus uno 1q̄a h̄t̄
 vim agendi et n̄ agendi, et sic nullo modo ē det̄m̄t̄at̄i. eadem
 h̄t̄ ē int̄e det̄m̄t̄at̄i in actus 2do 1q̄a se ipsum movet et

libere determinat ad agendum.

Quartabis 2to. Ois indiffia intra toti del
f aliquam eam notiam et debentem, & notus n' e' talis cae.
ergo n' p' aius indiffia loci p' ipsam.

De 2to maj. Ois indiffia passiva con. maj. activa
nego maj. Causa n' activa indifferens se ipsam de non
actu rediit ad actum, de otio transit in actum, ab act
phelus.

Quartabis 3to. Cum notus de n' agente
sit agens naturalis. I' naturali n' e' nisi ab alio, go sit agens
ab alio et non a se.

De 3to maj. naturali n' e' nisi ab alio facte l' potius
p' aliud con. maj. n' e' ab alio efficienter nego maj et
equam.

Notus qd' naturalis facte p' suum actum ab ipso
realiter determinatur, efficienter vero naturalis a se ipso,
go se ipsam naturalis transiit a n' actu ad actum.

Quartabis 4to. Ut notus se ipsam rediit
ad actum del habere se duas potias ad actus oppositos,
I' notus n' p' ias habere, ergo C.

Res. Quibz. nō. Actus oppositi nō pparat à se, ergo
nec potia ad illos; q̄a ut se hēt actus ad actum, it̄ po-
tentia ad potiam.

Res. Nego nō. Sicut nō potia libera ē virtute duplex
ab dicta, ē. ad p̄bationem nego ipsam. Nō nō repugnat
potia statū, h. ē potentia ponendi se duos actus,
nō repugnat h̄ statū potia, h. ē potia q̄ sit virtute
duplex: rāo ē q̄ p potiam statū idem moueret se
duobus modis oppositis, et in idem obitan leuaret
duobus modis intr̄ se repugnantibus. rāo 2da ē; q̄a nō
repugnat eadem potia ponere ino inuicem amorem, et 2do
odiam, inuicem uelut ad ferum diuisam utm.

ad p̄bationem respondeo ino p̄ inuicem. Ut se hēt asperitas
ad disp̄corum, it̄ potia abūasq̄ id asperitas nō p̄t poni eam
disp̄corum, ergo et.

Res. Etō. p̄p̄q̄. utra hēt quoad alia qua con. quoad
ora nego. Quia una eademq̄ potentia ferri p̄t ad
plura obita sp̄ca diuersa, et p̄ modos tendendi diuersos.
Idem in actus nō p̄t.

Obijerit Etō. Quando inuicem indiff̄lia actia,

in nihil libertas, ergo indignitas aliena in respectu libertatis

Præter autem. habens sine boni sine mali minuat in
dignitatem alienam, nec in minuat libertatem.

De nego autem. ad præcedens. Præter autem. minuat
indignitatem præcedens cor. quæ rectius magis inclinat
in unam partem quam in aliam, unde solent dici libertas.
minuat indignitatem electiois nego. rectus in potestabilibus
atque in utriusque, illis obsequi et resistere pro ut vult, unde in
minuat rectam libertatem arbitrij, quæ potest obsequi in
sola indignitate electiois.

Obijerit etiam. Si rectus habet indignitatem alienam
isam habet et antequam agit, et cum agit, et postquam agit,
nil horum dici potest. ergo est.

Præter enim. in inveniunt, quæ in potest agere antequam agit, in
secundum, quia dum agit in potest in agere. in obsequium. quæ cum
agit, ad in amplius in eius potestate, quæ nunquam habet
indignitatem alienam.

De nego enim. Et dico rectus habere in dignitatem alienam
in actu ino antequam agit, quæ tunc habet potestatem expeditam
agendi et in agendi.

agendi et n̄ agenti pro instanti sequenti: h̄bre in acta
2do seu idem exorere, q̄do acta agit, q̄a tunc se libere
detinēt ad agendum.

Ad p̄basen. Delq̄o 2dam partem. Non p̄t̄ agere
q̄sequenter et in terra composito con. actus. antea et
in terra d̄ciso nego actus.

Articulus 3us.
De Existētia Libertatis.
Principia.

¶ Primum. Constat hominem in statu innocentie seu nature
integre habuisse statum libertatis in d̄stio inueni
solum a coactioe, id est a necessitate. Cum q̄ hoc aperte
docet s. scriptura, cum q̄ libertas arbitrij e donat
natale; dona en natale in illo statu fauunt integra:
et in hoc nobis iam fertur cum rationes hereticie
contra sententiam magum.

¶ 2um. Constat hominem nunc a libertate a coactioe.